

De Persant

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1891 (Staatsblad No. 124.)

Zondag 28 Juli 1907. No. 1543.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van het blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE: Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Inzendingen, die later dan Donderdag v. namiddags 12 uur worden ontvangen, komen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.80, voor België per jaar f 6.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f 0.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertenties: van 1 tot 8 regels f 1.20, voor elk regel meer f 0.20.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven f 0.12 per regel.

„Doorzoek u zelve nauw“.

Doorzoek u zelve nauw, ja
doorzoek nauw.
Zephaja, II: 1.

Steeds meer hoort ge, vooral buitenshuis en in zaken, van lieden „bij wie er veel meê door kan“. Dat zijn daarom geen menschen zonder geweten. En ook geen menschen die met hun geweten niet rekenen. Integendeel, op den eere-naam van „eerlijk en solide“ stellen ze zelfs hoogen prijs. Alleen maar, de poorte van hun conscientie staat bij dagen en bij nachten over meer dan de halve breedte open, en die poort is het tegendeel van nauw. En dit nu drukt men uit door te zeggen dat er bij zulke personen „veel meê door kan“. Door een poort die nauw is, kan weinig, door een breede poort veel.

Op de beurs, op de markt, in de nering hoort men daar telkens sterke proeven van. Proeven waar een gewoon burger voor staat, maar die een man van zaken u voorrekent en u uitlegt, als 't eenvoudigste ding ter wereld, en als iets waar alleen een benepen, bekrompen huismusch iets in vinden kan; wie als man van zaken in de wereld thuis is, niet.

En denk nu niet, dat dan ten minste buiten zaken de conscientie steeds behoorlijk is toegeregeld, of dat althans de conscientie van de vrouw nooit anders dan op de kier komt. De maar „al te veel doorlatende“ conscientie vindt ge in alle kringen, op elken leeftijd, tot soms zelfs bij kinderen toe. Op het stuk van waarheid en eerlijkheid, op 't stuk van genot en ijdelheid, op 't stuk van hoogheidswaan en zelfheid, op 't stuk van luiheid en gemakzucht, heerscht in 't gemeen, o, zoo sterk de neiging, om aan zijn ik toe te geven en zijn God te verzuimen. Daarop toch komt elk ingaan tegen zijn betere conscientie. Het is alsoos weer de scherpe vraag: Zal ik voor mijn God zwichten, of wel zal de eisch van Gods ordinarie op dit punt en in dat geval mogen zwichten voor mijn wil, mijn lust, mijn trek.

Uw God gaf u de conscientie *veel nauw*. Voor Hem kan er *niets* meê door, dat niet stiptelijk in zijn heilig spoor loopt. Men spreekt ook wel van een *ontleedere* conscientie, maar dit is heel iets anders. Ontleeder is de conscientie, die niet sijngevoelig is en slecht reageert. Maar een conscientie *waar veel meê door kan*, is een conscientie die wel ter dege reageert, doch over dit reageeren heen werkt. Een conscientie, die beredeneert, en zich diets maakt, dat men, om 't zóó nauw en zóó precies te nemen, de wereld zou moeten uitloopen. Dat ieder ander immers evenzoo doet, en dat men dus zichzelf noodeloos zou plagen met het alles zoo heel sijn op de goudschaal te wegen. Ja, dat het eigenlijke inbeelding van hoogere heilichheid zou zijn, om kieskeuriger dan ieder ander te willen wezen. En zoo acht men dan bij slot van rekening, dat het met een goede conscientie wel is aan te durven, of althans, dat *als het gedaan is*, men er zich zelf van achteren geen te sterk verwijt van behoefte te maken.

Dit is een *krankheid* der conscientie, en wel wat men pleegt te noemen, een *chronische* krankheid. Niet een plotseling opkomende, maar een slepende krankheid, waar meer dan één heel zijn leven meê doorloopt. Niet gewetenloos handelen, o, neen. Wel waarlijk de conscientie werken laten, maar, o, zoo slap, zoo zwak. Een conscientie, die vooral bij de kleinere dingen van 't gewone leven u bijna nooit van uw sluipende karakterzonde en zondige hebbelijkheid afhoudt. Zoo zijt ge nu eenmaal. Zoo is uw doen met uw persoon en wezen samengegroeid. En uw conscientie laat het door. Zoo zelfs, dat ge 't niet velen kunt, als iemand er u opmerkzaam op maakt of er u over berispt. Het wordt allengs een slaap der zonde, waarin ge liefst niet gestoord zijt.

Just daarom echter dringt uw God in zijn Woord er te ernstiger op aan, dat ge nu en dan eens plaats zult geven aan een opzettelijk onderzoek naar die geestelijke krankheid, waardoor ge ontgezeglijk reeds op *bedenklijke* wijze zijt aangetast.

In andere dingen is het nu en dan instellen van zulk een opzettelijk onderzoek zelfs zet en regel. Wie die eigenaar van een huis is, laat het niet nu en dan „nazien“, of er niets is dat reparatie behoeft? Als de dagen van de schoonmaak aankomen, pleegt immers iedere goede huisvrouw en kleeren en huiskraan en zelfs keukengerei „na te zien“, of wel alles in orde is. Ook wie slechts over een klein inkomen beschikt, neemt er toch nu en dan, naar eisch van plicht, den tijd af om zijn geldzaken eens terdege „na

te zien“, of alles wel veilig liep. Juist het vele gebrek en de sleur aan ons leven eigen, maakt zulk nu en dan eens „nazien“, maakt dat opzettelijk eens onderzoeken hoe 't gesteld is, tot een gebiedende noodzakelijkheid, die ieder erkent.

Zoo doet men daarom ook met zijn gezondheid. Merkt men dat er iets hapert, dat er een chronische stoornis in het lichaam werkt, dan is dat nog wel geen reden, om elken dag den arts te laten komen, maar als 't aanhoudt, vindt men 't toch geraden zich eens te laten „nazien“, zich eens te laten „onderzoeken“. Er mocht eens iets achter zitten, dat, wierd het verwaarloosd, een bedenkelijk karakter kon aannemen.

En gaat men er toe over, om zich aldus medisch te laten onderzoeken, dan gaat men liefst naar een dokter, die den naam heeft dat hij *grondig* onderzoekt, zoodat men op wat hij zegt, aan kan.

In een dokter, die er zich met een paar handgrepen en een paar vragen afmaakt, stelt niemand vertrouwen. Men wil weten, hoe 't wezenlijk met zijn gezondheid staat. En daarom, alleen een *nauw-keurig* dokter, een die u „*nauw doorzoekt*“, geeft u gerustheid. En aan wat zulk een arts u zegt, houdt ge u dan ook.

Maar, hoe vreemd het ook schijnt, vaak ziet ge, dat iemand die alsoo en zijn huis, en zijn huiskraan, en zijn kleeding, op vaste tijden laat „nazien“, en zich voor zijn lichaam ter dege door een dokter laat „onderzoeken“, er zoo goed als nooit aan denkt, om nu ook *zichzelven*, zijn zielebestaan, zijn karakter, zijn innerlijk wezen, zijn eigen ik, eens terdege „na te zien“, ten einde „*nauw te doorzoeken*“, of er ook in zijn innerlijk wezen „een *scheidelijke weg*“ zij, of er niet een sluipende, slepende geestelijke krankheid schuilt, een roest die den zieleglans verdonkert, een mot, die de draden van het geestelijk gewaad daarbinnen ongemerkt stuk vreet.

Ge zoudt denken, dat de meesten „zich zelf“ eer te veel dan te weinig lief hadden. Maar dit is niet zoo. Ze hebben hun lichaam en hun huis, hun huiskraan en hun kleeren, hun zinnen en hun passien lief, maar hun „zich-zelf“, hun innerlijk wezen, hun eigen persoon, datge van hen dat eens in de eeuwigheid mee zal gaan, daar denken ze schier niet om; hun ziel verwaarlozen ze gansch gewetenloos, en of 't daar binnen gaat kankeren, dat trekken ze zich niet aan.

Er zijn tal van menschen, die alles „nazien“, alles herstellen, alles schoonnaken laten, en geen stoffe op hun kleed, geen tornijtje in hun gewaad velen kunnen, en die zoo ook gedurig bezig zijn met allerlei curaties van hun lichaam, zoodra ze zich niet te wel voelen, maar die voor den welstand van hun wezenlijk ik, van hun ziel, geen vinger uitsteken, en de onsoeglijkste ziekte aan hun ziel laten voortwoekeren, als deerde het hen niet, en als ging 't hun niet aan.

Ge zaagt ze voor tien jaren, en nu ziet ge ze weer, maar nog altoos met dezelfde, duidelijk uitkomende, niet te miskennen wonde aan hun ziel, en die wonde in die tien jaren natuurlijk verergerd (want een zielswonde, die ertert, en waaraan geen geestelijk arts iets doet, wordt vanzelf erger); maar zelve zien ze er niets van, ze doen er niets aan, en leven er in onheilige ruste zelf behagelijk mee voort.

Is dit nu, omdat het idee nooit in hen opkwam, dat ook de ziel ziek, dat ook de ziel wond kan zijn?

Niets er van.

Let er maar eens op, met wat scherp oog ze de wonde in anderder ziel weten te ontdekken. Dan ontgaat niets hun. Dan komt er over familie en huisgenooten, over vrienden en bekenden, over onderhoorigen of over hun toevertrouwde personen, gedurig klacht na klacht, verwijt na verwijt over hun lippen. Dan onderzoeken, dan doorzoeken ze ieders hart, ieders bedoeling, ieders innerlijk wezen, en ze doen 't o, zoo nauw. Zoo nauw, dat ze niet alleen niets door de vingers zien, maar zelfs vaak zien wat er niet is. Soms, zoodat de Psalmist zegt, mengt zich hier zelfs haat in, zoo dat ze „het uiterste doorzoeken dat in doorzoeken is, zelf het binnenste eens maas en het diepe hart“. (64: 7)

Alleen maar, *zichzelven* onderzoeken, en zichzelven *nauw* doorzoeken, daár denken ze niet aan.

Keer gij dit nu eens om.

Wees eens wat minder met anderen, en wat meer met uzelf bezig. Gods Woord roept u toe: Doorzoek *uzelf* nauw!

Doe het niet oppervlakkig, maar zoek *door*. Bezie nauwkeurig niet enkel wat in het portaal van uw hart ligt, maar ook wat zich verbijgt in de binnenkameren

van uw hart, ja tot in de schuilhoeken van uw binnenste. Zoek in uw hart *uzelf*, uw ik. Ga na, wat neiging uw zin heeft. Wat passien er in u werken. Wat werkingen er uit uw hart opkomen. Waar uw zwakheden liggen. Wat de zondige inkrupsels zijn, waartegen ge de worsteling in moedeloosheid opgaat. Houd den spiegel van Gods wet aan uw ik voor. Zie, zie scherp, welke trekken uw innerlijk gelaat in dien spiegel te zien geeft, en welke sporen van geestelijke krankheid die trekken verraden. Sla niets over. Zoek *door*, en zoek *nauw*.

Of, korter gezegd, doorzoek uzelf zoodat ge voelt dat uw God u doorzoekt; en als uw God, die meerder dan uw hart is, ziet, wat u nog ontsnap, bid dan, bid ernstig, dat uw God bij zijn licht u ook dien verholen kanker doe ontdekken.

Zulk een zelfonderzoek gaat niet in één oogenblik. Het kost tijd. Ge kunt 't niet aldoor doen. Maar doe het nu en dan. Neem er af en toe den tijd voor. Houd op, langer een vreemdeling in uw eigen ziel te blijven.

En bovenal, hebt ge dan de oorzaak, den wortel van het kwaad in u blootgelegd, loop er dan niet mee voort, maar grijp dan naar 't eenig medicijn der ziele. En is er daarna, zeg weer een maand voorbijgegaan, vraag dan uzelf af of ge beterschap bespeurt. En zoo niet, doorzoek dan nog *nauwer*.

De wortelvezel van de kanker der ziele schuilt vaak zoo diep.

Officiële Berichten.

Classis Breukelen.

De Kerken der Classis worden opzweepten tot een buitengewone vergadering op Woensdag 21 Aug. e.k. ten 10 ure ter gewone plaats. Namens de Kerk met salmroeping belast: N. VERHOEF Wz., *praeses*. H. VAN DER LEE, *scriba*. Da. W. MAAN, *consulent*.

Baanbrugge, 23 Juli 1907.

L. S.

De eerstvolgende vergadering der Geref. Kerken der Classis Schiedam zal d.v. gehouden worden te Vlaardingen op Dinsdag 27 Aug. e.k. Punten voor het agendum gelieve men te zenden aan het adres van den eerstvolgende tekenende voor of op 6 Augustus a.s.

Namens den Raad der roepende Kerk Maassluis A: J. VONK, *praeses*. J. V. D. LEE, *scriba*.

Maassluis, 23 Juli 1907.

AGENDUM

voor de vergadering van Geref. kerken in de classis Gouda, te houden D. V. Dinsdag 6 Aug. 1907, aanvang voorm. 9 uur, in de Noorderkerk aan de Turfmarkt te Gouda.

1. Opening namens de roepende kerk.
2. Onderzoek der credentia's.
3. Aanwijzing van het moderamen.
4. Lezing en vaststelling der notulen.
5. Ingekomen stukken.
6. Instructien.
7. Rapporten: a. Van Dep. ter Part. Syn., b. van Dep. in zake Br. den O. te L., en c. van de kerken in zake de verhooging der bijdrage voor de zending.
8. Behandeling van de Concept-regeling voor „Tucht over de Doopleden“, waarbij het voorstel van N. a. d. IJ. tot wijziging van Art. 3 en 4.
9. Rondvraag naar Art. 41 K. O.
10. Regeling der consulentenschappen en vacatureburenen.
11. Finantieele zaken. Inning der coll. voor de Theol. School en de P. C. of die voor den bouw eener pastorie te Wonosobo.
12. Aanwijzing van de roepende kerk voor de volgende vergadering.
13. Toepassing (zoo noodig) van Art. 43 K. O.
14. Lezing der korte notulen.
15. Sluiting der vergadering.

Namens den kerkeraad der roepende kerk van Leekkerk: M. VERHEIJ, *praeses*. A. J. VERHOOG, *scriba*. J. J. STEINHART, *consulent*.

Schoonhoven, 22 Juli 1907.

AGENDUM

voor de 8ste Provinciale Diaconale Conferentie der Gereformeerde kerken in de provincie Noord-Holland, te houden te Wormerveer, op Woensdag 7 Aug. 1907, in de Gereformeerde kerk aldaar. Aanvang 10 uur.

1. Opening der vergadering.
2. Lezing der notulen en presentielijst.
3. Ingekomen stukken.
4. Referaat van Da. Mulder van Broek op Langendijk. Onderwerp: „Hebben de armen recht op onderstand?“
5. Moet de diaconie ouders hulpe bieden die weigende kinderen hebben, maar die onwillig zijn hun kinderplicht te vervullen en omgekeerd, moeten de kinderen geholpen worden, indien de ouders onwillig zijn? (I. J. Mulder).
6. Als er kranten in de gemeente zijn, die in een gasthuis of gesticht verpleegd moeten worden, is dan de diaconie verplicht die kran-

ken te doen opnemen (zoo ze hulpbehoevend zijn) of moet de familie zulks doen? Wie moet zoo noodig hulp vragen bij het burgerlijk ambt?

7. Hoe heeft een diaconie te handelen indien een broeder der gemeente dreigt failliet te gaan? (I. J. Mulder).

8. Handelen de diaconien niet in strijd met Gods Woord, indien zij naar aanleiding van art. 3 laatste lid der kieswet, aan de gemeente-besturen bekend maken, de namen van hen, die op de kieserslijst voorkomen en onderstand genieten? (Alkmaar).

9. De conferentie overweegt ingeval van de samenstelling van een vast bestuur, of bij verhoging der bijdragen, een reservefonds kan worden gevormd, ten einde daartoe in spoed-eisende gevallen noodlijdende diaconien te kunnen steunen. (Alkmaar).

10. Is het gewenscht, dat meerdere diaconien samenwerken, om te komen tot gesamenlijke verzorging van verwaarloosde kinderen, waarvan de ouders of voogden uit de ouderlijke macht of voogdij zijn ontzet, of daarvan ontheven? (Amsterdam).

11. De vergadering spreke zich uit, of deze provinciale conferentie zal blijven bestendig, en zoo ja, waar zij weer zal bijeenkomen. Het comité stelt voor Beverwijk.

12. Rondvraag.

13. Sluiting der vergadering.

REGELING

van den Kerkeraad van Utrecht voor de kerkelijke behandeling van leden, die niet komen tot het doen van belijdenis, en ongeregeld wandelen.

1. De Ouderlingen leggen een afzonderlijke lijst aan van de leden der gemeente, boven den leeftijd van 20 jaren, die nog geen toelating vroegen tot het H. A. en niet ter catechisatie gaan; ze geven daarvan afschrift aan den Diacon van hun wijk en verstrekken hem voor elke bediening van het H. A. de namen die daarop geschrapt of daaraan toegevoegd moeten worden.

2. De Diaconen des Woords houden alzoondig aantekening van de namen hunner catechisanten, die den leeftijd van 23 jaar bereikten en nog geen toelating vroegen tot het H. A. Ze doen van deze namen opgave aan de Ouderlingen, in wier wijk deze catechisanten wonen, en deelen hun voor elke Nachmaalsbediening mee, welke daarvan geschrapt en welke daaraan toegevoegd moeten worden.

3. Diaconen en Ouderlingen zullen deze leden met allen ernst over hunne nalatigheid bestraffen, en door onderwijzing en vermaning arbeiden om hen te brengen tot openlijke belijdenis van Gods Verbond. Ze zullen daarbij de hulp van Ouders en andere gemeenteleden, zoodveel noodig, inroepen.

4. Voor elke Avondmaalsbediening worden deze lijsten in een Kerkeraadsvergadering overzien, wordt door Diaconen en Ouderlingen gerapporteerd van den arbeid aan deze leden besteed in 't algemeen, en van de gevallen waarin men stuitte op onverschilligheid of nitsproken owell in 't bijzonder.

5. Leden der Gemeente die den leeftijd van 25 jaar bereikten en na gedurig vermaan noch tot het doen van belijdenis, noch ter catechisatie kwamen, zullen in den volgenden Kerkeraad over hun verzuim ernstig bestraft en tot gehoorszaamheid vermaand worden.

Bij volharding in hun nalatigheid zal, zoo hun wandel overigens geen openbare ergernis geeft, deze bestraffing tot hun zeste jaar jaarlijks herhaald worden.

Zoo ze ook dan nog niet kwamen tot belijdenis des geloofs, zullen ze, zonder bekendmaking van hunne namen, in de samenkomsten der gemeente openlijk vermaand worden en zal de Gemeente worden opgewekt te bidden voor hun bekeering.

Dere openlijke vermaning zal, zoo noodig, herhaald worden tot hun zeste levensjaar toe. Zoo ze ook dan nog niet tot gehoorszaamheid kwamen, zullen ze, na een laatste openlijke vermaning met bekendmaking hunner namen, opdat de Gemeente aan hunne bekeering moge arbeiden, met advies der Classis en met bevestiging der Gemeente verklaard worden niet meer tot de Kerk te behooren, van welke verklaring hun bericht zal gedaan worden.

6. Ten aanzien van leden, die van buiten inkwamen, en tengevoege van gebrekkige onderwijzing en bevestiging nog tot het doen van belijdenis niet kwamen, zal de Kerkeraad, bij de uitvoering van het in art. 5 bepaalde, handelen met de lankmoedigheid, die hem in elk bijzonder geval geboden schijnt.

7. Leden, die den leeftijd van 20 jaar bereikten, geen belijdenis des geloofs deden, weigeren ter catechisatie te komen, de samenkomsten der Gemeente verzuimen, en door hun wandel openbare ergernis geven, zullen, na herhaaldelijke tevergeefs door den Kerkeraad vermaand en bestraft te zijn, tweemaal openlijk vermaand worden van hunne zonden: eens zonder, en daarna nogmaals met bekendmaking van hunne namen, en zullen, zoo ook dit tuchtmiddel hen niet tot bekeering brengt, met advies der classis en bevestiging der gemeente verklaard worden zich de gemeenschap der Kerk onwaardig gemaakt te hebben, van welke verklaring hun bericht zal worden gedaan.

Buitenland

Duitsland. Een brief van een ouderling. Een ouderling met name Carl Kempe, te Neurenberg, schreef in de *Reformierte Kirchen-*

zeitung een „kleinen leekenbrief“, waarin hij betoogt, dat in Duitschland kerkedienst en zendingarbeid twee onderscheidene dingen zijn. In China en Japan is zoodat de Protestantsche als de Roomsche zending er op uit, om het lekenelement te laten medewerken, zoodat verbreiding der beschaving, als voor de uitbreiding van het Christendom. In Japan honden aanzienlijke mannen die tot het Christendom overgingen, bedestonden, die vooral door Amerikaanse zendingen bevorderd worden. De blanke theoloog houdt zich met opzet ver van deze samenkomsten; hij vormt voornamelijk medewerkers voor het werk uit het volk, dat hij bevestigen wil. En deze krachten uit de inboorlingen zijn het element, het versche suurdeeg, waarmede het nieuwe brood gebakken wordt. Als wij met zendingen in Azië spreken, dan hooren wij met verwondering, hoe voortreffelijk dit werkt, hoe elke kerk zich van dezelfde middelen bedient, om een goed doel te bereiken: onzichtige, altijd doorwerkende arbeid van leken in den dienst van het Christendom, een arbeid die het Christendom onder Japanners en Chinezen veel sneller verbreidt, dan de bekwaamste zending van blanken oorsprong het vermag. Hoe ziet het er bij ons in het evangelische Duitschland uit? Onze gestudeerde heeren predikanten hebben de hulp van leken niet noodig. De staatskribbe brengt het als van zelf mede, dat het verkeer met de gemeente slechts nog ideel gedacht en uitgeoefend wordt. Daar de predikant, wat zijn stoffelijke belangen aangaat, van de gemeente werd losgemaakt, zoo volgde daaruit, dat hij van de stoffelijke betrekkingen tot de gemeente ook werd ontafgehaald, en daardoor werd hij in typische beambtendusternis geheld. Als wij tegenwoordig hooren van een evangelisch predikant, die zich frisch, vroom, vrolijk en vrij midden in het volksleven beweegt, dan houden wij zulk een man voor een witte raaf, voor wie aanstonds duizenden harten opgaan.

De ziel van het volk wordt niet voor zulk een man gesloten. Van Roomsche zijde wordt aan onze Evangelische predikanten gedurig verweten, dat elke predikant een paus op eigen hand is. Ik zelf heb dit verwijt menigmaal gedaan. In een pastorie opgegroeid, met den predikantsdienst vertrouwd, en tot gevorderden leeftijd als gemeentelijk getrouw aan mijne kerk, heb ik in mijn land en in den vreemde, slechts weinig predikanten gevonden, die ik mijn vertrouwen kon schenken. Waaraan lag dit? Reeds aan het gelegenhedsgezicht, dat onze predikanten plegen te zetten, wanneer zij met gemeentelieden ook buiten de kerk in aanraking kwamen.

De predikant neemt een houding aan, die ons den gezalde des Heeren niet wil laten vergeten ook bij de meest gewone dingen; hij slaat altijd een pastoralen toon aan en de leek voelt zich schier verpletterd door deze hoogte, en daardoor wordt de hang tot kinderlijk vertrouwen, die ieder Christen met een rein hart zijn predikant als bij instinct toedraagt, weggenomen. Daardoor wordt dan dikwijls de betrekking verbroken, die de Evangelischen aan hunne kerk verbinden. De zelfstandige man gaat niet meer naar de kerk; de predikant moet zich met inschikkelijke kerkeraadsleden omgeven, die meestal te zwak zijn om er een eigen meening op na te houden. Al deze gedachten kwamen in Japan in mij op, waar ik eerst ervaren moest, hoe een Duitsch Evangelisch predikant zijn moet, wanneer hij den geest in de gemeente bevrucht, wekken en bevorderen wil. Wat de zending in den vreemde zoo goed gelukt, zou dat den predikant in het vaderland onmogelijk zijn?

Zoo de Presbyter Kempe. Daigene wat hij in het midden brengt, zal zeker wel enigszins overdeven zijn. Doch de opgang dien de „Gemeinschaftsbewegung“ in Duitschland maakt, duidt toch wel aan, dat er in Duitschland toestanden zijn, die de leden der gemeente er toe brengen, om buiten de kerk en de ambtelijke bediening van Gods Woord te zoeken wat zij in de kerk niet vinden. In de „Gemeinschaften“ treedt het element der gemeentelieden sterk op den voorgrond, al werken ook vele predikanten met hen ijerig mede. Wij blijven het echter betreuren, dat het feit, dat van vele kansels steenen in plaats van brood aan het volk gegeven worden, niet leidt tot het zoeken van de reformatie der kerk, maar wel tot het vormen van „Gemeinschaften“ die toch nooit geven kunnen, wat de kerk geroepen is te schenken.

Zwitserland. Scheiding van Kerk en Staat in de stad van Calvij.

Genève heeft dan nu ook scheiding van Kerk en Staat verkregen. De volksstemming maakte met een kleine meerderheid van ongeveer 800 stemmen uit, dat voortaan de kerk zelfstandig zal bestaan. De hoogleraar Dr. von Orrelli schrijft in zijn *Kirchenfreund*: „De indruk van de eigenlijke voor allen onverwachte gebeurtenis was op dien Zondag, naar het getuigenis van vele ooggetuigen, onbeschrijfelijk. Het treftend was de droefheid van deszullen, die van overtuiging waren dat door deze verandering het palladium van uit Oud-Genève verwoest was. Men hoorde die patriotten op de openbare pleinen snikken als kinderen. Van onderscheidene andere menschen zegt men, dat zij door het verdriet, dat zij hadden over den uitlag van de stemming, ernstig ziek zijn geworden. Als een bewijs dat de ontroering tot groote hoogte was gestegen, mag wel gelden dat enige politici op denzelfden avond waarop de beslissing viel, besloten, een beweging op touw te zetten, om de gevallen beslissing weder ongedaan te maken — een doen dat op republikeinsch standpunt niet te verdedigen is en dat ook uit een kerkelijk oogpunt verwerpelijk moet genoemd worden. Want daardoor zouden